

Luku 5

Puolueet osana demokratiaa

Oppikirjan sivut 44-55.

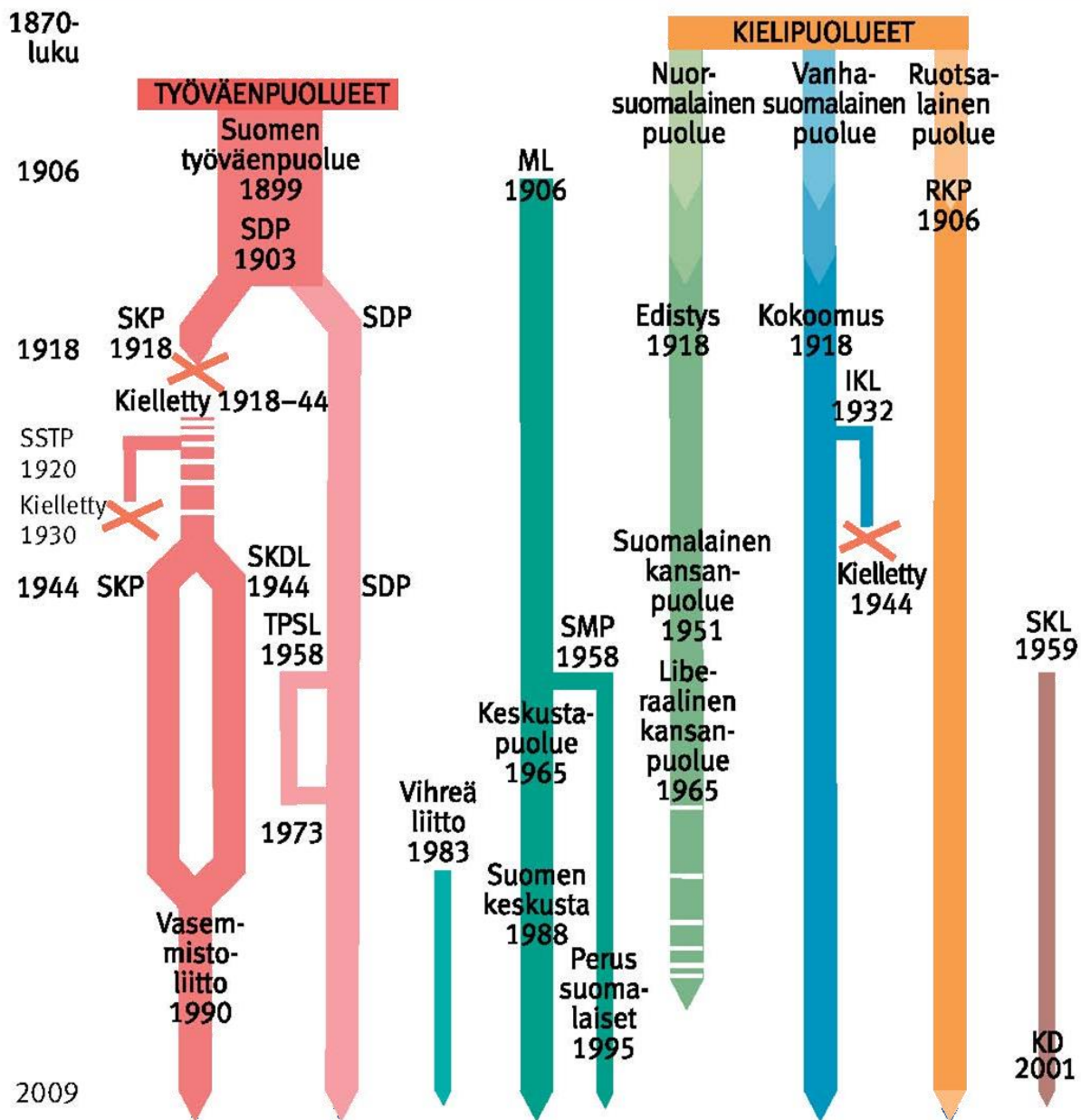
PUOLUEIDEN TEHTÄVÄT (t. 1)

- **Edustuksellisessa demokratiassa tarvitaan vaaleja.**
- **Ehdokkaita on vaikea valita, jos he eivät ole järjestäytyneet samankaltaisesti ajattelevien ihmisten ryhmiksi.**
- **Aktiiviset ihmiset saavat puolueissa mahdollisuuden toimia.**
- **Puolueet kouluttavat jäseniään toimimaan politiikassa.**
- **Toisaalta pienen mittakaavan edustuksellisessa demokratiassa ei tarvita puolueita.**
- **Esim. koulun opiskelijakunnan voi valita pelkällä yksilövaalilla, koska ehdokkaita on niin vähän.**

PUOLUEIDEN TEHTÄVÄT (t. 1)

- **organisoitu joukkojärjestö**
–esim. vaaliorganisaatio
- **mielipiteiden kanavointi**
- **yhteiskunnallisen keskustelun virittäjä**
- **koulutus- ja propagandatyö**
- **sosiaalisen kohoamisen väylä**
- **puolueilla pyrkimys valtaan!**
- **Tehtävä 2 → kuvio s. 47**

Suomen puoluejärjestelmä (eduskuntapuolueet)

Puolueiden syntyminen, (t. 2)

1. Ennen itsenäistymistä;

- kielipuolueet
- suhtautuminen sortokausiin
- työväenpuolue/talonpoikaispuolue

2. Itsenäistymisen aikoihin, sisällissota;

- ideologiat;
 - porvarillisuus, konservatismi ja liberalismi
 - kommunismi ja sosialismi (liberalismi)

3. IIMS:n jälkeen

- puoluekentän hajaantuminen, uusia puolueita
- suhtautuminen asiakysymyksiin

Tehtävä 3.: Vasemmisto ja oikeisto

Suhtautuminen:

- **verotukseen (progressio)**
- **tulonjakoon (tuloerot)**
- **vastuuseen hyvinvoinnista**
- **palveluiden tuottamiseen**
- **yrittämiseen**
- **julkisen vallan rooliin**
- **työsopimukseen**
-

Tehtävä 3.: Vasemmisto ja oikeisto

Vasemmisto :

- **julkiselle vallalle vastuuta**
- **kunnan tuotettava julkiset palvelut**
- **tuloeroja tasattava**
- **verotuksen progressiivisuus hyvä**
- **yhteiskunnan oltava tasa-arvoinen**
- **työntekijöiden eduista pidettävä huolta**

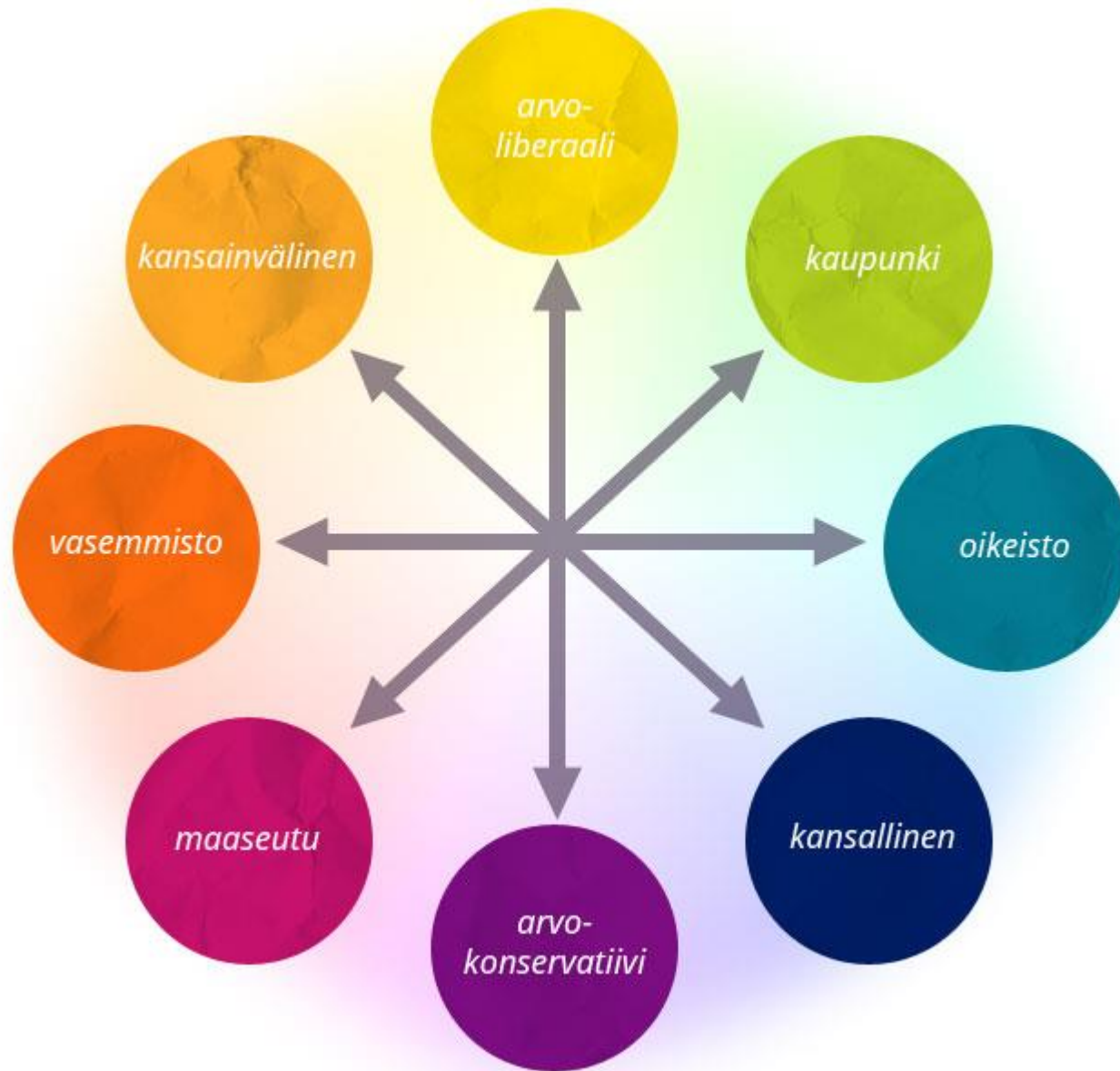
Tehtävä 3.: Vasemmisto ja oikeisto

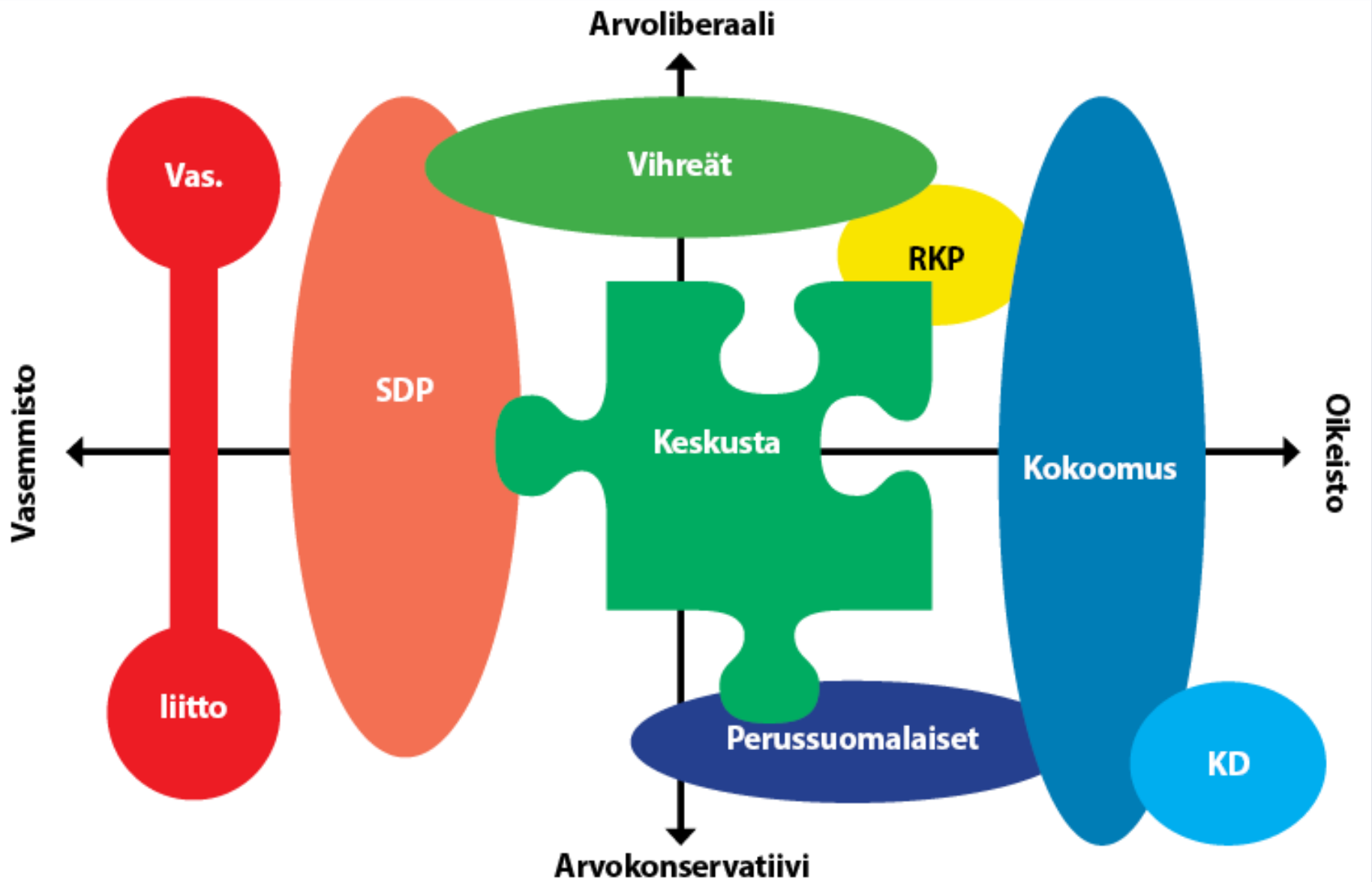
Oikeisto:

- yksilölle vastuu omasta hyvinvoinnistaan
- palveluiden kilpailuttaminen hyvä
- yksityisten yritysten roolia palveluiden tarjoajina korostettava
- tuloeroja tasattava, mutta järjestelmän säilyttävä kannustavana
- jyrkkä progressio ei hyvä asia
- yhteiskunnan oltava kannustava
- yrittämisen oltava kannattavaa ja yritysten eduista huolehdittava

PUOLUEJÄRJESTELMÄT, (t. 3.)

- **Perustana: luokkarakenne, taloudelliset tekijät, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset aatteet** (sosioekonominen asema)
 - suhtautuminen talouteen, hyvinvointipalveluihin, verotukseen, maanpuolustukseen, maahanmuuttoon, EU:hun....
- **puolueiden ryhmittely:**
 - **luokka- ja yleispuolueet**
 - **porvarilliset ja sosialistiset puolueet**
 - **oikeisto – keskusta – vasemmisto**
 - **liberaali - konservatiivi**
- **erilaiset puolueolot:**
 - **Monipuoluejärjestelmä, 2-puoluejärjestelmä, 1-puoluejärjestelmä...**

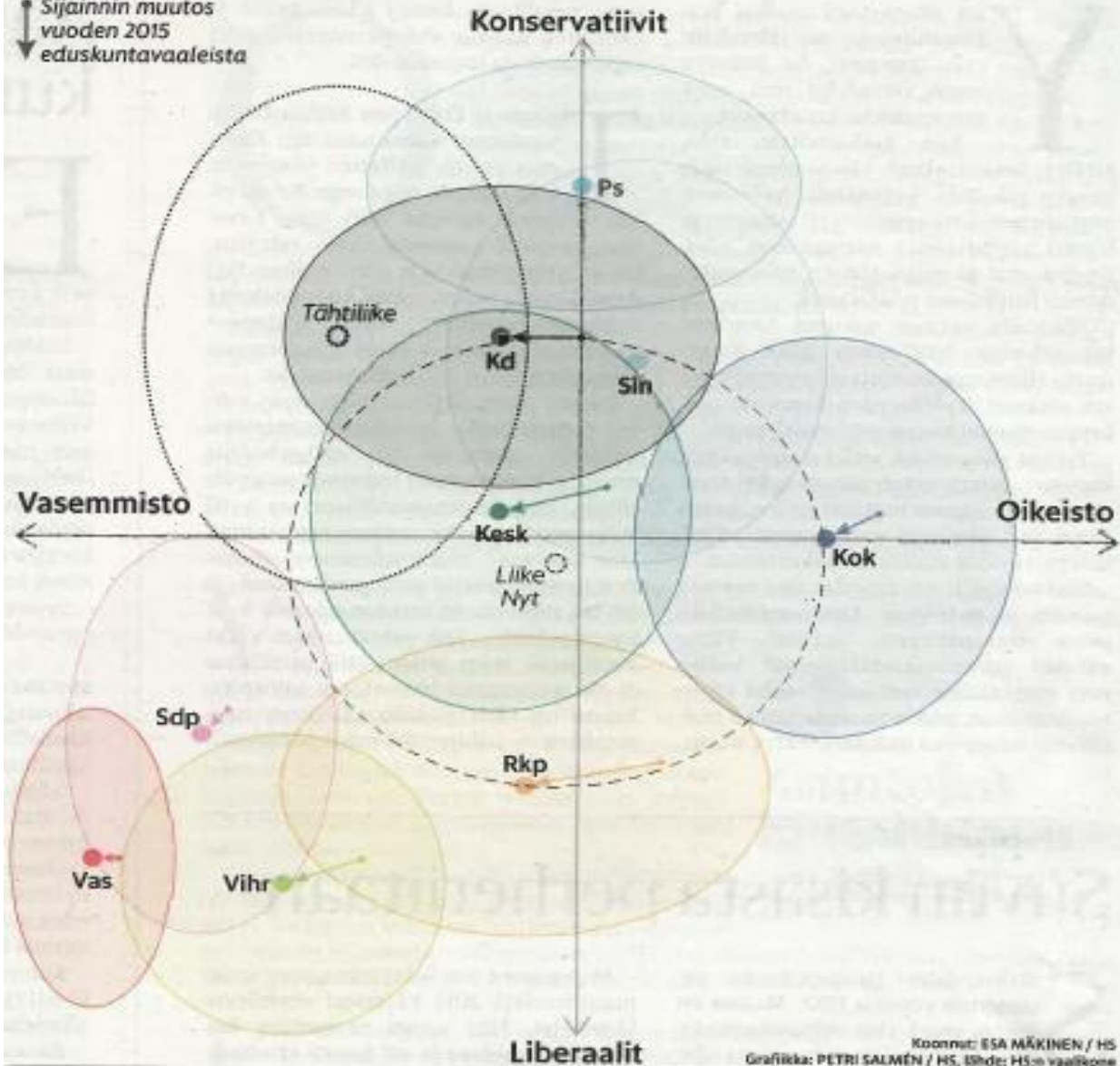

Kuvion lähde: Jyrki Kasvi

Eduskuntapuolueet HS:n arvokartalla

Näin puolueet sijoittuvat arvokartalle ehdokkaidensa vaalikonevastausten perusteella

↑ Sijainnin muutos
vuoden 2015
eduskuntavaaleista

Koonnut: ESA MÄKINEN / HS
Grafiikka: PETRI SALMÉN / HS, lähd: HS:n vaalikone

Puolueen perustaminen (t. 5. oppikirja s. ?)

- Vuoden 1969 puoluelaki:
- **rekisteröity puolue (r.p.):**
 - **ote yhdistysrekisteristä**
 - säännöt
 - puolueohjelma
 - **luettelo jäsenistä** (kannattajakortit) **yli 5000 kannattajaa (OM)**
- **demokraattiset menetelmät päätöksenteossa**
- **perustana sananvapaus, kokoontumis-vapaus ja yhdistymisvapaus** (HM 1919)
- Rekisteröidyt puolueet

v. 2008 jälkeen varsinainen tuki 18 milj. euroa = 90 000/edustaja

Puolueiden rahoitus, milj. € (v. 2008)

<u>Aamulehti - Puoluetuki</u> <u>Puolueiden rahoitus - Vaalit</u>	1991	2005	2006
Suora puoluetuki	12,7	12	12,3
Vaalituki	-	ei vaaleja	2,4
Lehdistötuki	8,2	7,8	7,7
Kansanedustajien avustajat	-	6,3	6,7
Erityisavustajat	1,0	2,1	2,1
Valtiosihteerit	-	1,4	1,4
Eduskunnan kansliatuet	2,1	3,5	3,6
YHTEENSÄ	24	33,1	36,2

lisäksi yksityisiltä kansalaisilta, järjestöiltä ja liike-elämältä

Vaalirahaa jaossa

**Jokainen yksittäinen tuki ilmoitettava,
Jos tuen määrä ylittää:**

800€

1500€

2000€

- Kuinka paljon ehdokas saa ottaa vastaan vaalitukea yhdeltä lahjoittajalta

– Kunnallisvaaleissa?

- 3000 euroa

– Eduskuntavaaleissa?

- 6000 euroa

– Euroopan parlamentin vaaleissa?

- 10 000 euroa

